

<https://doi.org/10.62837/2025.5.22>

AYDAN XƏNDAN
Bakı Dövlət Universiteti

TÜRK ƏDƏBİYYATINDA MƏNSUR ŞEİR

Xülasə

Bu məqalədə mənsur şeirin dünya ədəbiyyatında, xüsusilə fransız ədəbiyyatında yaranması və inkişafı, Türk ədəbiyyatına keçidi və janrın klassik nəsr formaları ilə əlaqəsi tədqiq olunur. Məqalə, mənsur şeir müəllifi olan əsas sənətkarları və onların əsərlərini təhlil edir, janrın poetik və estetik xüsusiyyətlərini ortaya qoyur. Eyni zamanda, müasir ədəbiyyatda mənsur şeirin aldığı yeni formalar da işıqlandırılır.

Açar sözlər: mənsur şeir, poetik nəsr, süslü nəsr, Sərvəti-fünun, fransız simvolizmi, Ahmet Haşim, müasir poeziya

AYDAN KHANDAN

PROSE POETRY IN TURKISH LITERATURE

Summary

This article examines the emergence and development of prose poetry in world literature, especially French literature, its transition to Turkish literature, and the genre's relationship with classical prose forms. The article analyzes the main authors of prose poetry and their works, reveals the poetic and aesthetic characteristics of the genre. At the same time, it also highlights the new forms that prose poetry has taken in modern literature.

Keywords: poetic poetry, poetic prose, fancy prose, Sərvəti-funun, french symbolism, Ahmet Hashim, contemporary poetry

АЙДАН ХАНДАН

ПРОЗАИЧЕСКОЕ СТИХОТВОРЕНИЕ В ТУРЕЦКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Аннотация

В статье рассматривается возникновение и развитие прозаической поэзии в мировой литературе, особенно во французской литературе, ее переход в турецкую литературу, а также связь жанра с классическими прозаическими формами. В статье анализируются основные авторы прозаической поэзии и их произведения, раскрываются поэтические и эстетические характеристики жанра. В то же время в ней также освещаются новые формы, которые приняла прозаическая поэзия в современной литературе.

Ключевые слова: прозаическая поэзия, поэтическая проза, витиеватая проза, Сервати-Фунун, французский символизм, Ахмет Хашим, современная поэзия

Mənsur şeir – forma baxımından nəsrə bənzəyən, lakin poetik duyğu, bədii təsvir və estetik mənə daşıyan xüsusi bir ədəbi janrdır. XIX əsrdə fransız ədəbiyyatında yaranaraq simvolistlər və dekadent şairlər tərəfindən inkişaf etdirilən bu janr daha sonra Türkiyə və Azərbaycan ədəbiyyatına keçmiş, zamanla klassik süslü nəsr ənənəsi ilə sintez olunaraq yeni bir ifadə formasına çevrilmişdir.

Türk ədəbiyyatında mənsur şeir janrı XIX əsr yazıçılarının yaradıcılıqlarında rast gəlinir. Məhz bu dövrdə mənsur şeirlərin meydana gəlişi təsadüfi deyildir. Belə ki, mənsur şeirlər XIX əsrdə fransız ədəbiyyatında ilk olaraq meydana çıxmış və elə həmin dövrdə qərbəmeyilli türk ədəbiyyatçılarının yaradıcılıqlarına öz təsirini göstərmişdi.

Mənsur şeirlər nəsrə yazılmış poetik nümunələrdir. Tədqiqatlara əsasən “mənsur şeir” termini ilk dəfə dünya ədəbiyyatında fransız yazıçısı Aloiziyus Bertran(1807-1841) tərəfindən gətirilmişdir. Onun “Qaranlıqdan çıxan Qaspar” adlı kitabı mənsur şeir janrında yazılmış əsərlərdən ibarət ilk kitabdır. Bu kitaba məhz Şarl Bodler yüksək qiymət vermiş və fransız simvolistlərinin yaradıcılıqlarına təsir göstərmişdir. Elə bu səbəbdən də ilk olaraq fransız poeziyasında belə janr əsərlər meydana gəlmişdi. Fransanın o dövr üçün məşhur dekadent şairləri Artur Rembo (1854-1891), Şarl Bodler(1821-1867) bu tərz əsərlər yaradaraq illər arasında yer almışdılar. Məhz bu şairlərin yeni janra müraciət etməsi onların yaradıcılıqlarında yeniyə açıq olmalarından da qaynaqlanırdı. Bilindiyi kimi məhz Şarl Bodler fransız poeziyasında dekadent şeirin öncülü sayılır. Onun “Kin çiçəkləri” adı altında çap etdirdiyi şeirləri dövrə görə böyük səs-küyə və şairlərin müzakirələrinə səbəb olmuşdu.

Mənsur şeirin şeirdən və ya nəsr əsərdən fərqli cəhətləri nədən ibarətdir? Dünya ədəbiyyatında mənsur şeirə müraciət edən yazıçılar niyə məhz bu janrı seçirdilər? Mənsur şeirin ədəbi termin olaraq niyə məhz belə adlandırılması da fransız dilindəki adından irəli gəlir. Fransızca Aloiziyus Bertranın “poème en prose” kimi adlandırdığı bu janr şeirlər fransız dilindən mənsur şeir kimi tərcümə olunur. Şarl Bodlərdən sonra bu ədəbi janrın fransız ədəbiyyatında yayılmasına xidmət göstərən 1873-cü ildə nəşr olunan Les Illuminations [Rəngli Qravürələr] və Une Saison en Enfer [Cəhənnəmdə Bir Mövsüm] (1873) əsərləri ilə Artur Rimbauddur. Bundan başqa, Pol Klodel (1868-1955), Andre Gide (1869-1951) və Marsel Prust (1871-1922) də gənclik illərində “mənsur şeir” yazan mühüm yazıçılardır.

XIX əsrin sonlarında Qərb ədəbiyyatında mənsur şeir getdikcə geniş yayılır. İngiltərədə Thomas De Quincey (1785-1859) The English Mail Coach (1849) əsəri ilə, Alman ədəbiyyatında Hölderlin (1770-1843), Stefan George (1868-1933) və Rainer-Maria Rilke (1876-1926) , G. Adolfo Becquer (1836-1870) İspaniyada, Yens Danimarkada P. Yakobsen (1847- 1885), Amerikada Edqar Allan Po (1809-1849), Rus ədəbiyyatında isə Turgenyev (1818- 1883) "Senilia Stixotvoreniya v proze" [mənsur şeirlər] əsəri ilə ilk mənsur şeir müəllifi oldu. Turgenev həyatının son

illərində 83 mənsur şeir qələmə alaraq, onlardan əllisini 1882-ci ildə “Vestnik Evropı” adlı məcmuədə dərc etdirmişdir.

Mənsur şeirin janr xüsusiyyətləri ilə bağlı ədəbiyyatşünaslıqda müxtəlif fikirlər irəli sürülmüşdür. Belə ki, bir qism ədəbiyyatçılar mənsur şeiri nəsrin, bəziləri isə poeziyanın janrı hesab etmişlər. Ancaq qeyd etməliyə ki, bu fikirlər arasında ikincilər daha çoxdur və onların mənsur şeirlə bağlı düşüncələri daha dəqiqdir. Professor Mir Cəlal Paşayev mənsur şeir haqqında yazır: "Lirik və epik xüsusiyyətlərin müştərək, birgə halında iştirak etdiyi, həm də insanın daxili, hissi aləmini qələmə alan, vəzn, qafiyə, bölgü kimi nəzm şərtlərindən uzaq, təbii ritmik nəsr dili ilə yığcam yazılan əsərlərə mənsur şeir adı verirlər. Burada şeirə xas əlamət obyektə (insan, hadisə, təbiət) münasibətdə məhz həyəcanın, daxili fərdi təsirin ön plana çəkilməsidir. Müəllif sanki xarici obyektiv aləmdən ayrılıb, təcrid olunaraq bir an özünü cəlb edən, özünə hər şeyi unuduran bir mövzunun əsiri olur. Hiss-həyəcanlarını, yazı məharətini ifadə üçün təsvirin gözəlliyi, zərifliyi; söz, tərkib, ifadələrin diqqətlə seçilməsi gərəkdir". (4, s.38)

Azərbaycan ədəbiyyatında mənsur şeir janrında ilk dəfə əsər yaradan XX əsr Azərbaycan romantizminin banilərindən olan Məhəmməd Hadidir. Filologiya elmləri doktoru Hüseyn Həşimli "Azərbaycan mənsur şeirinin təşəkkülü" əsərində qeyd edir ki, Məhəmməd Hadinin 1908-ci ildə Bakıda, "Kaspi" mətbəəsində çap olunmuş "Firdovsi-ilhamat" kitabının 221-232-ci səhifələrində onun "Düşüdüklərim" adı altında birləşən mənsur şeirləri verilmişdir.

Mənsur şeirdə lirik və epik elementlər dərin estetik məzmununda birləşirlər. Qeyd etməliyə ki, bu janrda yaranan əsərlərdə dilin incəliyinə və gözəlliyinə yer verilərək, dərin fəlsəfi düşüncələrə yer verilir.

Şeirin xüsusi qəlibə salınaraq, formaya sığışdırmaq kimi tələblərindən fərqli olaraq, mənsur şeirdə müəllif fikirlərini poetik şəkildə vəzn, qafiyə güdmədən ifadə edə bilir. Türk ədəbiyyatşünaslığında mənsur şeir haqqında müxtəlif fikirlər mövcuddur. Bu sahədə tədqiqat aparənlər, öz fikirlərini bildirənlərdən Suut Kemal Yetkin, Əhməd Həmdi Tanpınar, Fevziyyə AbdullahTansel, İsmail Çetişli, Hülya Arqunşah, Niyazi Akı kimi ədəbiyyatşünasların adlarını sadalamalıyıq.

Fransada yaranaraq populyarlıq qazanan bu janr Türk ədəbiyyatına ilk olaraq Sərvəti-fünun nəsrinin ustadı Xəlid Ziya Uşaqılıgil tərəfindən gətirildiyi fikri bir çox ədəbiyyat tədqiqatçıları tərəfindən irəli sürülür. Xəlid Ziya özü bu janr haqqında yazırdı:

“Mənsur şiirlər, kisa, küçük, hemen sânih oldukları gibi kâğıtların üzerine ihmâlkârâne atılıvermiş tahassüslerden, yolumun üstünde toplandıkları gibi teklifsiz, tasnifsiz nakşedilivermiş gibi çizgilerden ibaret olacaktı. Bir nevi müsvedde... O kadar kisa, o kadar küçük olacaktı ki, uzun tasvirler, mükellef tezyinlere iftikâr etmeden, dar havsalarında ancak bir şiir heyecanı taşımakla iktifa ederek, sanki gönlünün halecan darbelerini iki elleriyle tutarak, rüya firâşından sadece bir

gömləklə fırlayan bir genç kız edâ-yı mahcûbânesiyle, mahmûr ve mütelâşî yarı uykuda yarı uyanık çıkıvereceklerdi”.(8, s. 84.)

Fezziyyə Abdullah Tanselin, türkologiya və klassik ədəbiyyat sahəsində tanınmış tədqiqatçılardan biri olaraq mənsur şeir haqqında fikirləri, xüsusilə klassik Osmanlı ədəbiyyatına dair araşdırmalarında önəmli yer tutur. Tanselə görə, mənsur şeir poeziyanın forması deyil, onun ifadə tərzidir. O, mənsur şeiri klassik qafiyəli, vəznli şeirdən fərqləndirərək, daha çox bədii və emosional məzmunun nəsr formasında ifadəsi kimi görür. Tansel, mənsur şeirin dil baxımından şeirlə nəsr arasında bir körpü olduğunu və burada dilin poetik imkanlarının geniş şəkildə istifadə edildiyini vurğulayır.

O, həmçinin bu formanın xüsusilə Tanzimat dövründə (XIX əsrin ortalarında) ədəbiyyatda ortaya çıxdığını və yeni fikir və hisslərin ifadəsi üçün əlverişli vasitə olduğunu qeyd edir. Tansel bu janrda yazılmış əsərləri araşdırarkən, onların estetik və bədii dəyərinə xüsusi diqqət yetirmişdir.

Digər bir tədqiqatçı və “Türk ədəbiyyatında mənsur şeir” mövzusunda dissertasiya işi yazan İsmail Çetışli mənsur şeirlə bağlı tədqiqatlarında aşağıdakı qənaətə gəlir ki, mənsur şeir ənənəvi vəznli və qafiyəli şeirdən fərqli olaraq, əsasən nəsr formasında yazılmış, lakin poetik ifadə və duyğularla zəngin olan bir ədəbi formadır. O, bu janrı “saf şeir” anlayışından kənarında, daha çox bədii nəsr kimi dəyərləndirir və mənsur şeirin əsasən nəsr xüsusiyyətləri daşdığını vurğulayır. Çetışliyə görə, mənsur şeirin Türk ədəbiyyatında ortaya çıxışı və inkişafı, xüsusilə Sərvət-i Fünun dövründə, Qərb ədəbiyyatından edilən tərcümələrin təsiri ilə əlaqəlidir. Romanları ilə məşhur olan Xalid Ziya mənsur şeirlərini 1890-cı ildə nəşr etdirir. Göründüyü kimi tarix Sərvəti-fünun jurnalının nəşrindən əvvələ aiddir. “Mənsur şeirlər”inin ön sözündə Xalid Ziya kitabda topladığı yazılarına niyə mənsur şeir adını verdiyini açıqlamağa çalışmışdır. Xalid Ziya yazırdı: “Bu makaleləri təvliid eden fikirlər şairane olduğu için onlara mənsur şiirler namını vermek istedim. Şiiri vezin ve kafiyede arayanların edəcəkləri itiraz, indimde bir itiraz-ı hiçhahiç kalır”. (7, s.5) Bu sözlərindən görünür ki, Qərbəməyilli ədəbiyyat dövründə aktual olan şeirin formasının necə olması ilə bağlı müzakirələrdə Xalid Ziya əvvəlcədən yarana biləcək mübahisələri önləmək istəyir. Ümumiyyətlə, bu dövrdə şeirlə bağlı polemikalar olduqca çox baş verdiyindən müəlliflər çox vaxt polemikalarda iştirak etməmək üçün əsərlərinin ön sözündə öz məramlarını oxucuya bildirməyə çalışırdılar. Belə ki, 1885-ci ildə Əbdülhəq Hamid də özünün “Məqbər” poemasının ön sözündə “Bir kaç perişan söz” başlığı altında əsərinin mahiyyətini açıqlamağa çalışmışdı. “Ben, bu kitâbı kendim okuyayım diye yazdım. Zîrâ hissiyâtıma iştirak edəcəklər nâdir, belki dahi birkaç nevâdir olacağını bilirim. Bir de zâten kimsenin şerîk-i teessürüm olmasını istemem. Korkarım ki o iştirak tecrübeye mütevakkıftır. Ben isterim ki, hâline ağladığım biçâre için yalnız kendim ağlayım. Bu yalnızlık, pek büyük bir azâb olduğu için bana ayn-ı tesliyet gelmelidir”. (Hamit. Makber) Bu

məqamda Hamidin “Bir kaç perişan söz” adlı “Məqbər” müqəddiməsilə də sonralar mənsur şeir adı ilə ədəbiyyata gətirilən yeni janrla bənzərliklərin olduğunu qeyd etməliyik. Belə ki, bu müqəddimədə Hamid şairənə şəkildə, nəsrdə həyat yoldaşı Fatimənin ölümünə həsr etdiyi əsərin yazılma səbəblərini, keçirdiyi hissləri izah etməyə çalışmışdı. 1885 -ci ildə yazdığı bu müqəddimə, zənnimizcə Xalid Ziyanın anasının ölümünə həsr etdiyi və “Məzardan səslər” adlandırdığı mənsur şeiri ilə səsləşir. “Məzardan səslər” Hizmet qəzetində 1891-ci ildə nəşr edilir. Əsər yazıcının anası Bəhiyyə xanımın ölümünə həsr olunmuşdu. Burada yazıçı ölüm və həyat haqqında düşüncələrini qələmə alır. Anasının ölümündən kədər hissində boğulan Xalid Ziya bu əsərində ölüm və həyat haqqında düşüncələrini paylaşır. Əsərdə Əbdülhəqq Hamidin, Rəcəizadə Mahmud Əkrəmin də bir neçə əsərində qarşılaşdığımız ölüm mövzusu işlənilməkdədir. İllər sonra Xalid Ziyanın yazdığı avtobiografik əsər olan “Kırk yıl” da müəllif Məzardan səslər əsərinə “ölümün məni istila edən nəfəsindən yaranan kitab” izahını verir. Xalid Ziyanın çox gənc yaşda qələmə aldığı “Məzardan səslər” də bir gəncin yaxınının ölümü ilə üzləşməsindən keçirdiyi sarsıntı və bu sarsıntıdan nyaranan ölüm və həyat haqqında mülahizələr yer alır. Belə ki, Xalid Ziya məzarlığa gedərək orada həyatın gedişatı, dünyanın quruluşundakı haqsızlıqlar haqqında öz mülahizələrini qələmə alır. İnsanın təbiətdən qoparaq, təbiilikdən uzaqlaşaraq özünə həyat qurması və bu qopmuşluqdan yaranan problemlərdən bəhs edir. Qeyd etməliyik ki, Xalid Ziyanın və demək olar ki, bütün sərəvəti-fünunçuların təsirinə qapıldığı Russonun fikirləri bu əsərdə də özünü büruzə verir. Bir vaxtlar həyatlarındakı haqsızlıqlardan, cəmiyyətdəki dğzüməz sb-havadan uzaqlaşmaq üçün hamıdan uzaq bir adada, təbiət qoynunda icma halında yaşamaq fikri bu əsərdə də keçir. Ölüm hadisəsinin insanı fəlsəfi düşüncələrə aparması və bu düşüncələrin məhz məzarlıqda insanı ziyarət etməsi, bir ölünün ruhu ilə söhbət həm Hamiddə, həm Rəcəizadədə, Tofiq fikrətin “Tarih-i qədim” əsərində də nəzərə çarpır. Ümumiyyətlə, türk ədəbiyyatında mənsur şeirlərin əksəriyyətinin mövzusunda ölüm və həyat haqqında düşüncələrin yer aldığı şahidi oluruq. Mənsur şeir termin olaraq əsasən modern ədəbiyyat kontekstində işlədilsə də, klassik Şərq və Osmanlı ədəbiyyatında da bu janra bənzər formalar mövcuddur. Xüsusilə divan ədəbiyyatında “səci” və “inşa” adlanan nəsr növləri poetik dəyərlərə malikdir və məzmunca şeir qədər estetik təsir gücünə sahibdir. Türk ədəbiyyatında mənsur şeirə bənzər nümunələrə, əslində, hələ Divan ədəbiyyatı dövründə də rast gələ bilərik. Bilindiyi kimi klassik ədəbiyyatda daha çox poeziyaya üstünlük verilir, əsərlər nəzmdə yazılırdı. Lakin səfəratnamə, səyahətnamə, tarixnamələr nəsrə yazılırdı. Divan ədəbiyyatında “süslü nəsr”(bəzəkli nəsr) adı altında bilinən əsərlər də yaranırdı. Divan ədəbiyyatında istifadə olunan süslü nəsr və səci ilə yazılmış mətnlər mənsur şeirin klassik əsasları hesab edilə bilər. Ən məşhur nümunə Sinan Paşanın “Tazarrunamə” əsəridir. Bu əsərdə ritmik nəsr, zəngin təşbehlər və poetik dərinlik mənsur şeir ruhunu xatırladır. A. Mertol Tulum bu əsərlə bağlı qeyd edir:

“Tazarrunamə-də sadə, açıq, poetik gücə malik Türkçe cümlələr süslü nəsr üslubunun poetikliyini göstərir. Bir növ sərbəst nəzm olan bu mənsur parçalar şeirə xas qafiyəni də rahatlıqla daşıyır.” (7.s.10) Tazarrunamə, bir dua və tövbə kitabı olmaqla yanaşı, yüksək poetik dəyəərə malik süslü nəsr nümunəsidir. Cümlələr ritmik, söz seçimi zəngin və dərin mənə qatları ilə işlənmişdir. Məsələn, “Gönül tahtına kurulmuş padişah-ı lemyezel” kimi ifadələr həm nəsr, həm də şeir funksiyasını daşıyır. Divan ədəbiyyatında istifadə olunan seci – yəni ahəngli, qafiyəli nəsr – mənsur şeirin ilkin formalarından biri kimi dəyərləndirilə bilər. Bu tip nəsr daha çox münşeat (məktublar), həmdnamə, münacat, nağıl və hekayə girişləri kimi mətnlərdə istifadə olunurdu. Mətnlərdə ritmik cümlələr, bədii təsvirlər, təşbehlər və söz oyunu əsas yer tuturdu. Bundan başqa, Nergisî və Veysî kimi müəlliflər də süslü nəsrin zirvəsini təmsil edən sənətkarlardandır. Onların yazılarında ritm, seci, təşbeh və metafora kimi şeirə xas üsürlər geniş yer tutur. Bu baxımdan onların mətnləri də müəyyən mənada mənsur şeirin klassik dövrdəki əks-sədası kimi görülə bilər.

Klassik ədəbiyyatda bu tip yazılar “nəsr”, lakin şeir ruhu ilə yazılmış nəsr hesab edilirdi. Bu da onu göstərir ki, Türk ədəbiyyatında mənsur şeirin ruhu və zəmini əsrlər öncədən mövcud idi, sadəcə janr olaraq ayrı adlarla və fərqli məqsədlərlə işlənirdi. Ən diqqətçəkən addım isə Fəcri atıçı Ahmet Haşim tərəfindən atılmışdır. Onun “Göl Saatleri” və “Piyale” adlı əsərlərində mənsur şeirin klassik poetik duyğu ilə necə birləşdirilə biləcəyi uğurla nümayiş olunmuşdur. Ahmet Haşim üçün şeir duyğunun ifadəsidir, forma isə ikinci plandadır. Onun bəzi mətnləri sərbəst nəsr şəklində olsa da, dərin musiqi və ritm hissi daşıyır.

Müasir Türk ədəbiyyatında mənsur şeir klassik qəliblərdən tamamilə uzaqlaşaraq sərbəst düşüncə və dil oyunu ilə formalaşır. Latife Tekin, Murathan Mungan, Birhan Keskin, Didem Madak kimi çağdaş yazıçılar şeir və nəsrini birləşdirərək oxucuya həm emosional, həm də intellektual təsir göstərirlər.

Mənsur şeir, ənənəvi türk poeziyasından fərqli olaraq sərbəst vəzn üzərində qurulduğundan, həm formal, həm də estetik baxımdan yeniliklər təqdim edir. Bu janrda şairlər ölçü və qafiyəyə sərbəstlik verir, bunun nəticəsində dilin poetik imkanları daha geniş və elastik şəkildə istifadə olunur. Mənsur şeir həm nəsrin ritmik və ifadəli quruluşunu, həm də poeziyanın emosional zənginliyini birləşdirərək oxucuya yeni estetik təcrübə təqdim edir. Formaca, mənsur şeirdə ənənəvi misra və bənd strukturları yerini daha sərbəst fraqmentlərə və ya paraqraflara verir. Bu, şairə daha çox yaradıcılıq azadlığı verir, eyni zamanda məzmunun daha dərin və çoxqatlı işlənməsinə imkan yaradır. Estetik baxımdan isə mənsur şeir metaforalar, simvollar və poetik dil vasitələri ilə zənginləşdirilir, lakin bu vasitələr sərbəst vəznə uyğun daha az məcburi qaydalarla tətbiq edilir. Mənsur şeir həmçinin həm subyektiv duyğuların, həm də obyektiv faktların ifadəsində elastikdir. Bu, onu sosial, fəlsəfi və psixoloji mövzuların işlənməsi üçün ideal edir. Bu janrda dil həm sadə və anlaşılan, həm də zəngin poetik qatlara malik ola bilər, beləliklə, oxucuda güclü təsir yaratmaq

imkanı yaranır. Ədəbiyyatşünas Nurullah Ataç mənsur şeirin bu xüsusiyyətini vurğulayaraq yazır ki, mənsur şeir sözlərin arasında gizlənmiş musiqini tapmaq sənətidir. Mənsur şeir janrı həm forma baxımından azad, həm də məzmun baxımından zəngin və çoxşaxəli bir ifadə formasıdır. Fransız ədəbiyyatında yaranmış bu janr, Türk ədəbiyyatında həm estetik, həm fəlsəfi, həm də emosional qatlarda dərinləşmişdir. Ahmet Haşimdən Tanpınara, oradan günümüz müəlliflərinə qədər uzanan bu poetik nəsr ənənəsi, ədəbiyyatın sərhədlərini genişləndirən və oxucunu düşüncəyə sövq edən mühüm bir janrdır. Mənsur şeir, türk ədəbiyyatında sərbəst ifadə forması kimi meydana çıxaraq, şairə həm forma, həm də məzmun baxımından geniş yaradıcılıq azadlığı təqdim edir. Bu janrın tarixi inkişafı, estetik və formal xüsusiyyətləri, mövzu və tematik çeşidliliyi onun türk poeziyasında mühüm yer tutduğunu göstərir. Mənsur şeir, həm fərdi duyğuların, həm də ictimai məsələlərin poetik ifadəsində təsirli bir vasitə olaraq, müasir türk ədəbiyyatında əhəmiyyətini qoruyub saxlayır.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

1. Bertrand, Aloysius, Gaspard de la Nuit, çev. Özdemir İnce, İstanbul: Gendaş Kültür yayımları, 1999.
2. Baudelaire, Charles, Paris Sıkıntısı, çev. Erdoğan Alkan, İstanbul: Varlık Yayınları, ts.
3. Rimbaud, Arthur, Cehennemde Bir Mevsim/ Illuminations, çev. Özdemir İnce, İstanbul: Can Yayınları, 1993.
4. Paşayev, M. C. Ədəbiyyatşünaslıq məsələləri. Bakı: Elm. 1982
5. Həşimli, H. Azərbaycan mənsur şeirinin təşəkkülü. Bakı: Nurlan.2006
6. Haşim, A. Göl Saatleri. İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası. 1921
7. Uşaklıgil, Halit Ziya, Mensur Şiirler Mezardan Sesler Bütün Eserleri, İstanbul: Özgür Yayınları, 2002.
8. Uşaklıgil, Halit Ziya, Kırk Yıl, 2 cilt, İstanbul: Matbaacılık ve Neşriyat T.A.Ş., 1936 [2. baskı, İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1969; (3. baskı), İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1987].
9. Tanpınar, Ahmet Hamdi, 19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi, 5. baskı, İstanbul: Çağlayan Kitabevi, 1982
10. Tulum, A. M. (1990). Sinan Paşa ve Tazarrunâme Üzerine. İstanbul: Dergah Yayınları.
11. Turgenyev, I. Senilia: Stixotvoreniya v Proze. Moskva: Vestnik Evropı.
12. Kaplan, Mehmet, “Tazarru-nâme”, Edebiyatımızın İçinden, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1978, s. 26-29

Rəyçi: professor Əsgər Rəsulov